

שאלה היא כבר לא מילה גסה

ההוראה פורצת הדרך של האדמו"ר מבעלז – לא לנתק את הקשר עם עוזבי החסידות – היא סימן לאופטימיות בקרב ארגונים המשיעים לעשרות אלפי יוצאים בשאלת, המהווים חלון הזדמנויות לשינוי הדמוגרפיה החרדית הדורה. לדבריהם, הדרך היחידה לעזר לצעירים שבוחרים לעזוב את הדת היא לא לעודד אותם לעשות כן – אלא רק להפוך את היציאה בשאלת לקלת יותר, ולאפשר לחברת החרדית לסייע להם עצמה

מירב אROLZHOROV

בעשור האחרון נרשמה התעוררות בטיפול בנווער נוער והוקמו מסגרות לטיפול בו, במימון ממשלתי נדי. כר, כל המסגרות הן בשיתוף פעולות חרדי, רוכן מנוהלת בידי הקהילה החרדית עצמה. מדובר בעי' קרי בתים ספר חרדיים מקצועיים, שמנוהלים בידי רשותות החינוך הגדולות (אורט, עמל וכו) או בידי משרד הכלכלה, שמכשרים את התלמידים לריכישת מקצוע ולבגרות חילונית. בנוסף, ישיבות ייחודיות לנוער הנושר – כפועל, ישיבות שכמעט לא לומדים בהן, וגם לא רוכשים בהן מקצוע.

בכלל כהן, אחד מאנשי החינוך המושכים ביותר ביוון בחברה החרדית – לאחר שהיא היום של היישובות התקייניות החרדיות שmagisut לבוגרים שר החרדי נוטר מתחת לדאה

שאינה רשומה בשם מקום: מדובר בצעירים של אג' מגיעים כלל לישיבה, או מגיעים לישיבה אבל אינם לומדים, והישיבות מעולם מכך עין.

"ישיבות קייננה" במימונן המדינה

במשך שנים החברה החרדית עצמה עזין מבעית הנהר ער הנושר שלה, עד שהמשפרים הנפקו לגודלים מודיע' לפני רג'ם, מדובר כבר ב-3,000-5,000 נועררים בשנה, מספר גבוה מזה של כל הצעירים מהחברה האתנית – אבל הטיפול בקהילה האתנית מרכז תשומת לב רכתו, שיעורי הנשירה מייעים בקרבת צעירים חרדים ספרדים גם ל-30%-40%, אבל זאת נשירה סמוייה

עם זאת, המחקר של רגב גילה כי תופעת העור ובים את אורח החיים החradi מאפיינת את הגילם הצעירים – רוחה המוחלט מתרחש בגיל 15-25 – וכי היא נמצאת בהזחה: בקרוב לילדי 2000, עד 2019 (בהתאם בני 19) עזבו את אורח החיים החradi 18% מהగברים ו-14% מהנשים. ואთ, לעומת זאת, 12% ו-10%

בלבד בקרוב לילדי 1994. רגב הם נתוני הס. ד"ר נריה הורוביץ, מחברת הייעוץ אגורה, ערך ב-2014 עבור משרד הרווחה את מחקר השדה המקיף ביותר בנגע לנוער חרדי נושא, ולהען – רכטה, שיעורי הנשירה מייעים בקרבת צעירים חרדים מהזחה החסידית ניטהקה עמו קשה. ביפוי, ההוראה החדשנית של האדמו"ר מתפרקת כאשרו על מיתוק קשר משפחתי עם יוצאים בשאלת, ועל צורך של החברה החרדית להכיל את העובדים אותה. והוא שיא חדש בתחום השינוי שעובר על חברה החרדית ביחסה אל מי שעובדים אותה, ואיתות מה שמצויר בחזירא של יוצאים לשינויו.

פניה של החברה החרדית: צעירים בגיל 15-20. אחרי שנים של התעלמות והכחשות, מנהיגי החברה החדרית לא יכולים יותר להתעלם מהו' רם הגופר של העובדים את אורח החיים החradi. במקביל, הורם זה עורר בחודשים האחראוניים סקי' רנות חילונית, על רקע ההפיכה המשטרית, ועל רקע ההבנה שהצעירים הם כנראה חלון ההזדי'נות העילקרי, אם לא היחיד, לשנות את הדמוגרפיה החרדית הדורה. על מה שמצויר בחזירא של יוצאים לשינויו.

חלון הזמן הקרייטי של גילי 15-20

הצעיר החradi הטיפוסי לימדabisudi בתמודדי תור'ה, עם מעט מאוד לימודי ליביה, יעבור בגיל 14 ל' – שיבת קתנה – שבה יש כבר ריק לימודי קודש, בדרך כלל במסגרת של פנימיה, ובגיל 17 עליה לשולש שנות לימוד בישיבה הגבוהה – עוד יותר לימור'די קודש, עד לשעות הלילה המאוחרות, בפנימיה. עוד לפני סיום הישיבה הגבוהה או מיד לאחר מכן, הוא יחוון בשידוך, ויצופה ממנו תוך שנה-שנתיים להיות כבר אב לילדים. במקרה של הנערות, גיל הנישואים הוא 18-20.

בשלב שבו הם נשואים, ונחפכים להורים בגיל 24-21, כבר מאוחר מדי עברו הצעירים החדרים לעזוב את הקהילה, ועם כ-6.5 ילדים לאישה, הדר' מוגיפה תהפוך את החדרים לקובוצה הדומיננטית באוכלוסייה תוך כמה עשורים. האפשרות היהודה לשנות את העתיד הדמוגרפי הזה היא לחולש שי' נוי אצל הצעירים החדרים לפני שהם נבלעים סור'ה בית בקהליה. והוא חלון הזמן של גלי 15-20, רק שכלל לא בטוח שהחלון הזה קיים, וכי'cid יש לה' תייחס אליו.

מחקר שפירסם ב-2021 ד"ר איתן רגב, במסגרת המכון הישראלי לדמוקרטיה, ויהה כי שיעור העור'ם את אורח החיים החradi ב-2017-2013 היה 13.3%. המוצע הזה מתפלג באופן שונה מדור בדור: הור'ם חיים החדרים השונים: 26% מהחרדים מומצא ספר'ה רדי עזבו את אורח החיים החradi, לעומת זאת, 9% בקרוב הליטאים, ורק 5% בקרוב החסידים. חלק גדול מה' עזובים את אורח החיים החradi בקרוב הספרדים הם בניים לחווים בתשובה (דור שני לחווים החדרים). ככלומר, בקרוב האליטה החדרית הוותיקה, שיעורי עז' בת אורח החיים החradi הם נמוכים, ובכל מקרה הרוב המוחלט (64%) של העזובים את אורח החיים החדרי נשארו דתיים. רק שליש נטשו את הדת (מה' שחציבור החילוני יגידך "ז'וצאים בשאלת").

צעירים חרדים במרחב הלוייטו של הרוב גרשון אדלשטיין בבני ברק, לפני כשבועיים (למצלמים אין קשר לכתבה)